

Laudáció Huszárik Zoltánhoz

Írta: Mohi Sándor

Huszárik Zoltán elhívatott művészember volt. Filmjeivel közelítette meg, fejezte ki a csak rá jellemző filmnyelven az emberi lét legfontosabb problémáit.

Az volt a feladata, hogy mindnyájunkat rádöbbsen arra, hogy mit jelent az életünknek az a szakasza, amelyet itt a Földön élhetünk meg és rádöbbsentett minket arra is, hogy mit jelent a mindnyájunkat érintő elmúlás.

Képei felvételekor jól tudta jelentésüket, s azok filmmé összeállításakor, hosszas alkotómunka során teremtette meg, hogy melyik képnek melyik után kell következnie. Önmaga energiáit soha nem kímélte. Saját bevallása szerint is lassan dolgozott. A sűrítés mestere volt: a legmegközelíthetlenebb dolgokat tömören, képekben mondta ki. Behatolni az emberi lélek legmélyebb bugyraiba, amit csak nagyon kevesek tudnak, ezt tette ő filmjeiben. Mesterségét talán így is lehetne jellemezni. Az a filmnyelv, amit ő anyanyelvi szinten beszélt, az mindenki által mindig érthető, de csak ő beszélte egyedül.

Filmjei rövid beállításokból, rövid snittekből állnak. Talán emiatt sokan a közérthetőséget kérték rajta számon. Ő mondta ki azokat a gondolatokat, melyek valahol, mindnyájunkban mélyen ott vannak.

Olyan hivatást választott, amely a zenéhez, festészethez s a költészethez egyaránt közel áll, amelyben reményei szerint mindezeket a képességeit egyformán kamatoztathatja.

Az aszódi gimnáziumban tett érettségi vizsgája után három helyre adta be jelentkezési lapját: a képzőművészeti főiskolára, Szegedre az orvosi egyetemre és a filmművészeti főiskolára Budapestre. Mindhárom helyre felvették volna, de ő a filmművészeti főiskolát választotta.

1949-ben kezdte el a filmfőiskolán tanulmányait. Máriássy Félix osztályába került, de 1952-ben meg kellett szakítania itteni tanulását. 8 hold földdel kuláknak, osztályidegennek minősítették. Édesanyja elmondása szerint 8 évig csetlett botlott szegény. Ekkor a legkülönbözőbb munkákat végezte. Mégis ezek az évek jelentették számára a szenvedélyek és a szenvedések földolgozását is.

1959-ben sikerült visszakerülnie a főiskolára: méghozzá újra Máriássy osztályába. Diplomáját 1961-ben kapta meg, egy sor, a jelennek és a jövőnek dolgozó kitűnő filmrendezővel együtt.

Első nagyjátékfilmje előtt és alatt 5 kisfilmet készített akkora energiával, mintha azok nagyjátékok lettek volna. Diplomája megszerzése után tíz évet váratott magára az első nagyjátékfilmje, a Szindbád című filmjének elkészítése. Majd újabb 10 év mellőzöttség és várakozás telt el a második nagyjátékjáig, a Csontváryig. Huszárik egyetlen művében sem választott „aktuális, közéleti” témát; az élet általánosabb kérdései érdekelték.

Soha nem panaszkodott, a hangját sem emelte föl soha. „Átélt engem a történelem. Kifejeztük egymást: ő a gyakorlatával, én meg ezzel a torokszorító kinnal, amivel megajándékozott” – mondta egyik riportjában.

Amellett, hogy csak rá jellemző, sajátos filmi kifejezőeszközei voltak, nagyon szerette az embereket. Amit kevesen tudnak, ő tudott szeretni. Azokat is, akikkel csak alkalmyszerűen,

életében egyszer találkozott és a munkatársait is. Bőven tartott az Édesanyjától, Domonyból hozott „irgalmatlan életszeretetéből”. Ez az érzése kölcsönös volt az emberek és öközte. Munkatársai valósították meg többször azt, amit ő szavakkal nem mondott el. Mindegyik munkatársával egy, csak őrá jellemző barátsági szerződése volt. Kiszertték öbelőle a gondolatait és megvalósították azokat Huszárik filmjeiben. Az ő szeretete él tovább filmjeiben és mindazok emlékeiben, akik ismerték. Jó példa erre, amit ő a Szindbád c. filmje befejezésekor tett: mindenkinek vett, ajándékozott egy-egy Bibliát. És így, ezzel nem csak az ő kimeríthetetlen szeretete él ma is tovább!